

KODEKS TUŽILACKE ETIKE¹

UVOD

Ovaj kodeks razrađuje temeljne standarde etičkog ponašanja tužilaca u Bosni i Hercegovini. Svrha ovog kodeksa je da pomaže tužiocima kada su suočeni sa etičkim i profesionalnim dilemama, a izvršnoj i zakonodavnoj vlasti i javnosti da bolje razumiju i podrže pravosuđe i usklađen je sa Smjernicama za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine.

Tužioci imaju ključnu ulogu u sprovođenju pravde u krivičnim predmetima i slobodu da nepristrasno odlučuju na osnovu zakona i dokaza, čime jačaju povjerenje javnosti Bosne i Hercegovine u integritet pravosudnog sistema.

ETIČKI PRINCIPI

1. NEZAVISNOST

Nezavisnost pravosuđa predstavlja preduslov za vladavinu prava. Tužilac obavlja tužilačku funkciju nezavisno, na osnovu zakona i vlastite procjene činjenica, podržavajući nezavisnost pravosuđa sa individualnog i institucionalnog aspekta.

Primjena:

1.1 Tužilac je nezavisan u rasuđivanju i svoju funkciju obavlja u skladu sa Ustavom i zakonom.

1.2 Tužilac ne smije imati neprikladnih veza sa zakonodavnom i izvršnom vlasti, niti dozvoliti uticaj sa njihove strane, tako da javnost mora imati predodžbu o nepostojanju takvih veza ili uticaja.

1.2.a Tužilac može učestvovati u stalnim i privremenim tijelima koje formiraju izvršna ili zakonodavna vlast samo ako se ova tijela bave pitanjima prava i pravnog sistema. Za ovo učešće tužilac ne može primiti naknadu, osim ukoliko posebnim zakonom nije drugačije propisano.

1.2.b Prilikom odlučivanja o prihvatanju učešća u tijelima koje formiraju izvršna ili zakonodavna vlast, tužilac treba voditi računa o tome da ovo učešće na bilo koji način

---

¹ "Službeni glasnik BiH", br. 13/06, 32/15, 94/18 i 79/21.

Tekst koji je **boldiran** je dopuna Kodeksa objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 32/15, koja je stupila na snagu 21.4.2015. godine.

Tekst koji je podvučen je tekst izmjena i dopuna Kodeksa objavljenih u „Službenom glasniku BiH“, broj 94/18, koje su stupile na snagu 29.12.2018. godine.

Tekst koji je u *italicu* je izmjena Kodeksa objavljena u „Službenom glasniku BiH“, broj 79/21, koja su stupila na snagu 29.12.2021. godine.

Napomena: Integralni tekst se koristi samo za internu upotrebu i na isti se prilikom službene upotrebe ne može pozivati.

ne izaziva sumnju u njegovu nepristrasnost, političku neutralnost i nezavisnost, imajući u vidu tematiku kojom se to tijelo bavi, te njegov sastav i način rada.

1.2.c Tužilac ne može biti član organizacija koje su povezane sa agencijama za provođenje zakona, uključujući odbore i komisije za izbor i imenovanje, odbore za razrješenje policijskih rukovodilaca, policijske odbore, te odbore za pritužbe građana na rad policije.

1.3 Tužilac podstiče i podržava mehanizme i mjere zaštite, koje imaju za cilj održavanje i jačanje institucionalne i operativne nezavisnosti pravosuđa.

1.3.a Tužilac se u obavljanju svoje dužnosti može konsultovati o pravnim ili faktičkim pitanjima sa drugim nosiocima pravosudnih funkcija ili uposlenicima pravosudnih institucija, vodeći računa da prilikom ovih konsultacija ne razmijene informacije o predmetima koji su u toku.

1.4 Tužilac promovise visoke standarde tužilačkog ponašanja u cilju jačanja povjerenja javnosti u pravosuđe.

1.5 Tužilac će odbiti svaki pokušaj uticaja na njegove odluke.

2. NEPRISTRASNOST

Tužilac obavlja svoju funkciju i tretira sve strane u postupku bez favorizovanja, pristrasnosti i predrasuda, poštujući pretpostavku nevinosti. Nepristrasnost se odnosi ne samo na odluku, nego i na postupak donošenja te odluke.

Primjena:

2.1 Tužilac se ponaša u tužilaštvu i van tužilaštva, na način da održava i unapređuje povjerenje javnosti i ostalih učesnika u postupku u njegovu nepristrasnost kao i pravosuđa u cjelini.

2.2 Tužilac se ponaša, u svojim privatnim i službenim poslovima, na takav način da prilike koje bi iziskivale njegovo izuzeće, svede na najmanju moguću mjeru.

2.2.a Kod procjene razloga za izuzeće u postupku, radi izbjegavanja bilo kakvog percipiranog, potencijalnog ili stvarnog sukoba interesa, tužilac treba naročito voditi računa o svim dužnostima i aktivnostima koje je obavljao prije preuzimanja pravosudne funkcije.

2.2.b Tužilac koji namjerava da se prestane baviti tužilačkom funkcijom ili koji zna da mu u periodu koji predstoji funkcija prestaje po sili zakona ili odlukom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, ne smije koristiti tužilačku funkciju i resurse koji su mu na raspolaganju kao tužiocu radi promovisanja svoje buduće djelatnosti, te će u tom smislu voditi računa o postojanju mogućih razloga za svoje izuzeće u postupcima u kojima učestvuje.

2.2.c Ukoliko tužilac zna da član njegove porodice ili drugo njemu blisko lice ima finansijski, politički ili drugi interes u predmetu u čijem postupku učestvuje kao tužilac, treba tražiti svoje izuzeće u postupku, što podrazumijeva da tužilac treba da uloži razuman napor u svrhu svog informisanja o finansijskim, političkim i drugim interesima članova svoje porodice.

2.2.1. Tužilac može učestvovati u građanskim, dobrotvornim i vjerskim aktivnostima, pod slijedećim uslovima:

(a) da izbjegava svaku aktivnost ili vezu koja bi se mogla nepovoljno odraziti na njegovu nepristrasnost ili bi ga mogla omesti u vršenju tužilačke funkcije;

(b) da ne koristi prestiž svog položaja za prikupljanje sredstava, osim u tužilačke ili dobrotvorne svrhe;

(c) da ne daje pravne, niti savjete u vezi finansijskih ulaganja.

2.2.2. Tužilac se uzdržava od članstva u grupama i organizacijama, ili učešća u javnim diskusijama kojima se, po mišljenju javnosti, podriva povjerenje u nepristrasnost tužilaca.

2.2.2.a Prilikom donošenja odluke o pristupanju organizaciji iz nevladinog sektora, tužilac treba pažljivo razmotriti ciljeve te organizacije, njene aktivnosti, izvore finansiranja, rukovodstvo i raznolikost članstva, njihove interese, veze sa vladinim tijelima, pravosudnim institucijama, političkim organizacijama, te posebno voditi računa da ta organizacija ne vrši diskriminaciju po bilo kom osnovu.

2.2.3. Tužilac neće:

(a) biti član političkih stranaka;

(b) prisustvovati političkim skupovima i manifestacijama;

(c) davati priloge političkim strankama ili kampanjama;

(d) javno učestvovati u kontroverznim političkim diskusijama, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada tužilaštva, nezavisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata sprovođenja pravde;

(e) potpisivati peticije, osim po pitanjima koja se direktno tiču rada tužilaštava, nezavisnosti pravosuđa ili fundamentalnih aspekata sprovođenja pravde.

2.2.4. Tužilac se uzdržava od ponašanja koje bi moglo kod javnosti izazvati utisak da je politički aktivan.

2.2.5. Tužilac se uzdržava od svih aktivnosti koje bi u javnosti mogle biti percipirane kao podrška političkoj aktivnosti člana njegove uže porodice.

2.3 Tužilac u svojim ličnim odnosima s pripadnicima pravne profesije izbjegava situacije koje bi opravdano mogle izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost.

2.3.a Tužilac treba voditi računa da njegovi prijateljski odnosi sa licima koja su uključena u njegove predmete ili se pojavljuju kao stranke u postupcima u kojima on učestvuje ne stvaraju percepciju o postojanju sukoba interesa, te treba obavijestiti stranke u postupku o postojanju prijateljskih veza sa učesnikom u postupku.

2.4 Tužilac ne daje bilo kakav komentar u javnosti ili privatno, kako u vezi predmeta u kojem postupka ili u kojem bi mogao postupati, tako ni u predmetima drugog tužioca, a koji bi opravdano mogao izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost ili bi mogao predstavljati neprimjeren uticaj.

2.4.a Tužilac može javno iznositi svoje stavove i mišljenja u svrhu unapređenja prava i pravnog sistema, te komentirati društvene pojave, ali vodeći računa o principima nepristrasnosti i nezavisnosti pravosudne funkcije te, prilikom donošenja odluke da li da nastupa u javnosti, tužilac treba uzeti u obzir sljedeće faktore:

(a) da li se pitanja o kojima će govoriti tiču prava, pravnog sistema i pravosuđa;

(b) da li će javnim nastupom doprinijeti edukaciji ili boljoj informisanosti javnosti o ovoj oblasti;

(c) da li su to pitanja koja se tiču profesionalne zajednice ili samo njega pojedinačno; i

(d) da li je bolje o tim pitanjima oglasiti se putem strukovnih udruženja.

2.4.b Za istupanje u javnim i komercijalnim medijima tužilac ne može primiti naknadu.

2.4.c Tužilac ne smije u medijskim nastupima promovisati poslovne subjekte i komercijalne aktivnosti, niti ugledom svoje pozicije uticati na promociju drugih pravnih ili fizičkih lica ili političkih stranaka.

2.5 Tužilac će zatražiti svoje izuzeće ako kod javnosti može stvoriti utisak da nije u stanju odlučivati o predmetu nepristrasno, kao i kada to sam ocijeni.

2.6 Tužilac treba voditi računa da njegova komunikacija sa stranama u postupku i drugim licima ne dovodi u sumnju njegovu nezavisnost i nepristrasnost i mora odbaciti svaki pokušaj strana u postupku i drugih lica da sa njim komuniciraju *ex parte*, vodeći računa o ovoj zabrani čak i kada se čini da je komunikacija *ex parte* efikasnija i praktičnija.

2.7 Tužilac treba preduzeti razumne napore, uključujući i odgovarajući nadzor, kako bi osigurao da osoblje pravosudne institucije u kojoj obavlja svoju dužnost ne krši smjernice o komunikaciji *ex parte*.

2.8 Tužilac vrši imenovanja vještaka i stručnjaka nepristrasno i na osnovu stručnosti, bez nepotizma i favorizovanja i odobrava pravičnu naknadu imenovanim licima u skladu sa vrijednošću pruženih usluga.

3. JEDNAKOST

Tužilac poznaje i poštuje različitosti u društvu, a koje se naročito odnose na rasu, boju kože, spol, vjersku pripadnost, nacionalno porijeklo, društveni stalež, invalidnost, starosnu dob, bračni status, seksualno opredjeljenje, socijalni i ekonomski status i druge kriterije, i odnosi se prema svim osobama s kojima ima profesionalne kontakte sa jednakim poštovanjem.

Primjena:

3.1 Tužilac, u obavljanju svoje funkcije, neće riječima niti ponašanjem pokazivati predrasude prema bilo kom pojedincu ili grupi, i osigurava jednak tretman učesnika u postupku.

3.2 Tužilac neće dozvoliti tužilackom osoblju i drugim licima koja su pod njegovim nadzorom, da bez opravdanog razloga različito tretiraju učesnike u postupku .

4. INTEGRITET I DOLIČNO PONAŠANJE

Tužilac se ponaša moralno, dostojanstveno i u skladu sa dignitetom funkcije koju obavlja.

Primjena:

4.1. Tužilac, kao predmet stalnog nadzora javnosti, slobodno i voljno prihvata ograničenja koja mu nameće funkcija koju obavlja.

4.2 Tužilac se ponaša na način da afirmiše povjerenje javnosti u integritet pravosuđa.

4.3 Tužilac, kao i svaki drugi građanin, ima pravo na slobodu izražavanja, misli, svijesti, vjeroispovijesti, udruživanja i okupljanja, ali da se u ostvarivanju tih prava, uvijek ponaša na takav način da očuva dignitet tužilacke funkcije, nepristrasnost i nezavisnost pravosuđa.

4.4 Tužitelj ne smije ispoljavati bilo kakvu vjersku, političku, nacionalnu ili drugu pripadnost za vrijeme vršenja službenih dužnosti.

4.5. Tužilac neće dozvoliti da njegovi finansijski interesi, kao i finansijski interesi članova njegove uže porodice, negativno utiču na dignitet funkcije koju obavlja.

4.5.a Pri raspolaganju imovinom čiji je isključivi vlasnik ili suvlasnik sa bračnim partnerom, tužilac je dužan voditi računa da izbjegava svaki percipirani, potencijalni ili stvarni sukob interesa i sve situacije koje mogu zahtijevati njegovo izuzeće, npr. davanje u zakup nekretnina kao uredskih prostorija vladinim institucijama, notarima, advokatima i drugim licima čija je djelatnost vezana za rad pravosuđa.

4.6 Tužilac neće dozvoliti da njegovi porodični, društveni i drugi odnosi nedolično utiču na vršenje tužilačke funkcije.

4.6.a Tužilac se treba uzdržavati od posjećivanja onih mjesta za koja postoji sumnja da su mjesta odvijanja kriminalne aktivnosti ili da ih posjećuju lica koja bi mogla biti uključena u kriminalne aktivnosti.

4.7 Tužilac neće koristiti prestiž tužilačke funkcije, niti dozvoljavati drugima da ga koriste u privatne interese.

4.7.a Tužilac ne smije koristiti svoj položaj za promociju poslovnih subjekata, promociju investiranja u poslovne poduhvate, te prikupljanje sredstava za aktivnosti poslovnih subjekata.

4.7.b Tužilac ne smije koristiti svoj uticaj među kolegama i u društvu da bi osigurao zaposlenje člana svoje porodice kod bilo kojeg pravnog ili fizičkog lica, a posebno u drugoj pravosudnoj instituciji, što podrazumijeva i davanje preporuka.

4.7.c Tužilac ne smije na bilo koji način učestvovati u aktivnostima člana porodice na prikupljanju sredstava u njegovim poslovnim, političkim, građanskim i drugim aktivnostima.

4.7.d Tužilac treba upozoriti članove svoje porodice da u svojim poslovnim, finansijskim i drugim aktivnostima ne koriste njegovo ime i ugled.

4.8 Povjerljive informacije, koje dobije prilikom obavljanja funkcije, tužilac neće koristiti niti otkrivati u druge svrhe i tokom i nakon obavljanja funkcije.

4.9 Vodeći računa da tužilačka funkcija ima prioritet nad svim njegovim ostalim aktivnostima, tužilac može učestvovati u aktivnostima koje nisu direktno povezane sa obavljanjem tužilačke funkcije, ukoliko takve aktivnosti ne umanjuju dignitet funkcije ili se na drugi način ne miješaju u izvršavanje te funkcije u skladu sa ovim Kodeksom, kao naprimjer:

(a) pisati, predavati, podučavati i učestvovati u naučnim, kulturnim i stručnim aktivnostima vezanim za pravo, pravni sistem, te sprovođenje pravde;

(b) učestvovati na javnim raspravama, koje se odnose na pravo, pravni sistem i sprovođenje pravde;

(c) biti član vladinih komisija, odbora i savjetodavnih tijela, ako takvo članstvo nije u suprotnosti sa javnim utiskom o nepristrasnosti i političkoj neutralnosti tužilaca.

4.9.a Prilikom prihvatanja obrazovnih i stručnih angažmana, tužilac treba uzeti u obzir informacije o organizatoru i učesnicima u edukaciji kako bi izbjegao mogući sukob interesa.

4.9.b Tužilac može kroz obrazovne i stručne aktivnosti raditi na unapređenju znanja i vještina pravnika, a prilikom provođenja ove aktivnosti tužilac ne smije odavati informacije o pojedinačnim strankama i postupajućim nosiocima pravosudne funkcije u pojedinačnim predmetima.

4.10 Tužilac može formirati ili biti član udruženja tužilaca, ili drugih organizacija koje zastupaju interese tužilaštva.

4.11 Tužilac i članovi njegove uže porodice neće tražiti niti prihvatati poklone, oporuke, pozajmice i druge usluge vezane za postupanje ili propuštanje u obavljanju tužilačke funkcije, niti će to svjesno dozvoliti tužilačkom osoblju ili drugima koji su pod njegovim nadzorom, i tokom i nakon obavljanja funkcije.

4.11.a Tužilac treba upoznati članove svoje bliže porodice sa pravilima koja se odnose na primanje nedozvoljenih poklona ili druge koristi.

4.12 U skladu sa zakonskim propisima koji regulišu dužnost prijavljivanja poklona, tužilac može primiti simboličan poklon, nagradu ili korist, u skladu sa prilikom u kojoj se oni daju, pod uslovom da se taj poklon, nagrada ili korist ne mogu opravdano smatrati za pokušaj uticanja na tužioca u obavljanju njegove funkcije, ili na drugi način stvarati utisak u javnosti o pristrasnosti tužioca.

4.14 Tužilac će u obavljanju svoje funkcije u sudnici nosi propisanu togu i prikladno je odjeven u svim ostalim prilikama, te treba osigurati da tužilačko osoblje koje radi pod njegovim nadzorom poštuje obavezu prikladnog odijevanja u sudnici i u svim ostalim prilikama.

5. STRUČNOST I ODGOVORNOST PREMA POSLU

Tužilac održava visok nivo profesionalne sposobnosti i obavlja svoju funkciju stručno, savjesno, marljivo i efikasno.

Primjena:

5.1 Tužilacka funkcija ima prioritet nad svim ostalim aktivnostima tužioca.

5.2 Tužilac će posvetiti svoju profesionalnu djelatnost svojim dužnostima, koje uključuju ne samo obavljanje tužilacke funkcije, nego i ostale poslove relevantne za poslovanje tužilaštva.

5.3 Tužilac stalno održava i unapređuje svoje znanje, vještinu i lične kvalitete, u cilju adekvatnog obavljanja tužilačke funkcije.

5.4 Tužilac prati relevantnu praksu u međunarodnom pravu, što obuhvata međunarodne konvencije i druge instrumente kojima se ustanovljavaju norme za zaštitu ljudskih prava.

5.5 Tužilac obavlja svoju funkciju na efikasan i zakonit način, u razumnom roku.

5.6 Tužilac obavlja svoju funkciju strpljivo, dostojanstveno i korektno, kako u odnosu prema učesnicima u postupku tako i u odnosu prema ostalim licima sa kojima dolazi u profesionalni kontakt i takvo postupanje zahtijeva i od ostalih koji su pod njegovim nadzorom.

5.7 Tužilac treba redovno pohađati edukaciju o pravosudnoj etici i integritetu.